

tagelse, naar det gjaalbt om at forsvare det, som er det dyrebareste for os Alle, nemlig Fædrelandet. Jeg kan, som sagt, ikke forstaae, hvorfor de skulle danne en Undtagelse ved denne Leilighed, og jeg kan saa meget mindre forstaae det, som Præsterne eller Geistligheden ikke ere undtagne i andre Forhold. Er det ikke saa, at de Alle befatte sig med Ting, der strengt taget ikke ere deres Embedsgjerning? Jeg forlanger ikke, at de ikke skulle gjøre dette; jeg forlanger blot, at de skulle være som andre Mennesker og tage Deel i Alt, hvad de iøvrigt i andre Forhold ogsaa tilfulde gjøre. Vi træffe dem jo overalt: i Rigsdagen, i Amtsraad og Sogneraad. Der er intet Sted, hvor vi ikke træffe Præsterne saa godt som andre Mennesker; men hvorfor skulle vi saa ikke træffe dem i Krigen, hvor det gjælder om det Dyrebareste? Det nytter ikke at gaae hjemme og tale store Ord og at sige, 'hvad vi ligesaa godt kunne faae at høre af en Præstis Mænd som af Andres: „I skulle slaaes til sidste Mand“. Jeg badler ikke dette; jeg siger kun, at Præsterne skulle være som andre Mennesker. Naar de ville have Deel i alle Nødtigheder som enhver anden Statsborger, mener jeg ogsaa, at de bør bære alle de Byrder, som Andre bære. Dertil kommer, at vi have været meget strenge med Betingelserne for Børnepligtens Opfyldelse. Jeg indvender heller Intet herimod; men jeg mener kun, at, naar man har umuliggjort det for en hvilken som helst anden Mand i Landet at frigjøre sig for sin Børnepligt, saa bør det ogsaa være umuligt for den, som er ordineret. Han er Embedsmand i Staten ligesom andre Embedsmænd, og disse ere i Krigstid ligesaa uundværlige hjemme som Præsterne. Naar vi have været strenge mod Alle, saa bør vi ikke aabne en Leilighed for ordinerede Mænd til at kunne blive frie for Penge. Der er jo ikke saa Præster, der faae Tilladelse til at holde Capellan, og der kan maaskee blive flere. Men nu er det jo aldeles vist, at Præsterne ere ligesaa strøbelige som alle andre Mennesker, og de ville derfor benytte sig af enhver mulig Leilighed til at slippe fri for Børnepligten. Jeg bebrejder dem heller ikke dette, thi det er menneskeligt. Jeg vil kun vise, at der her aabnes en Udvei, hvorigjennem dette ubestrid-

ligt kan naaes. Der er mange Præster, som ere gamle og svagelige nok til med god Grund at kunne forlange at faae en Capellan til Hjælp. Jeg frygter for, at dette just vil blive benyttet i videste Udstrækning paa en Tid, da en Krig staaer for Døren. Jeg kunde gjerne for mit eget Vedkommende nævne mangfoldige Tilfælde som Exempler paa, hvor uheldigt Forholdet stiller sig; men jeg skal indskrænke mig hertil, idet jeg vedblivende vil stemme mod det stillede Endringsforslag og modsætte mig det, saalænge Lovforslaget kommer til Behandling her i Lands-thinget.

Madvig: Jeg har havt den Ære at være Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet i 3 Aar, hvori vi førte Krig. Jeg har ikke lagt Mærke til, at Nogensomhelst dengang søgte at blive Capellan for derved at undbrage sig for Krigstjenesten, men jeg har derimod seet, at Mange, som kunde have undgaaet denne ved at blive Capellaner, gif frivilligt med i Krigen, uden at Nogen paalagde dem det. Jeg troer, at man, naar man vil tælle de Frivillige, som gif med i 1848, vil finde, at de theologiske Candidater, som gif med, udgjorde et forholdsvis meget betydeligt Antal. Jeg støbte dengang paa et Tilfælde, i hvilket en Præst forlangte at maatte lade sig Embede midlertidigt bestyre af en Anden for selv at gaae i Krigen som Officer, hvad han tidligere havde været, men det blev ham forbudt paa Grund af den stærke Overbeviisning, som man havde om, at det ikke var rigtigt. Denne Overbeviisning fastholder jeg endnu fuldstændig. Jeg troer, at vi, ikke for at skaffe nogle Præster eller andre Mennesker en Fritagelse, men for at tilfredsstille en naturlig Følelse hos Befolkningen, skulle forbyde de ordinerede Præster at gaae i Krig, undtagen som Feltpræster. — Det ærede Medlem, der nys havde Ordet (N. Rasmussen), sagde, at vi saa Præster paa ethvert Sted deeltagende i enhver Ting. Jeg vilde ønske, at vi Alle afholdt os fra at komme paa Steder, hvor ikke en Præst kunde komme, men der er mange Steder, hvor Mange komme, men hvor Præsten ikke bør lade sig see, og der er mange Ting, som Andre kunne gjøre